

MORA-advies 'Mobiliteitsarmoede in Vlaanderen'

Koen De Meyer (MORA) & Eva De Vrij (Mobiel 21)

Opdracht

strategische adviesraad (SAR) van het beleidsdomein
Mobiliteit en Openbare Werken

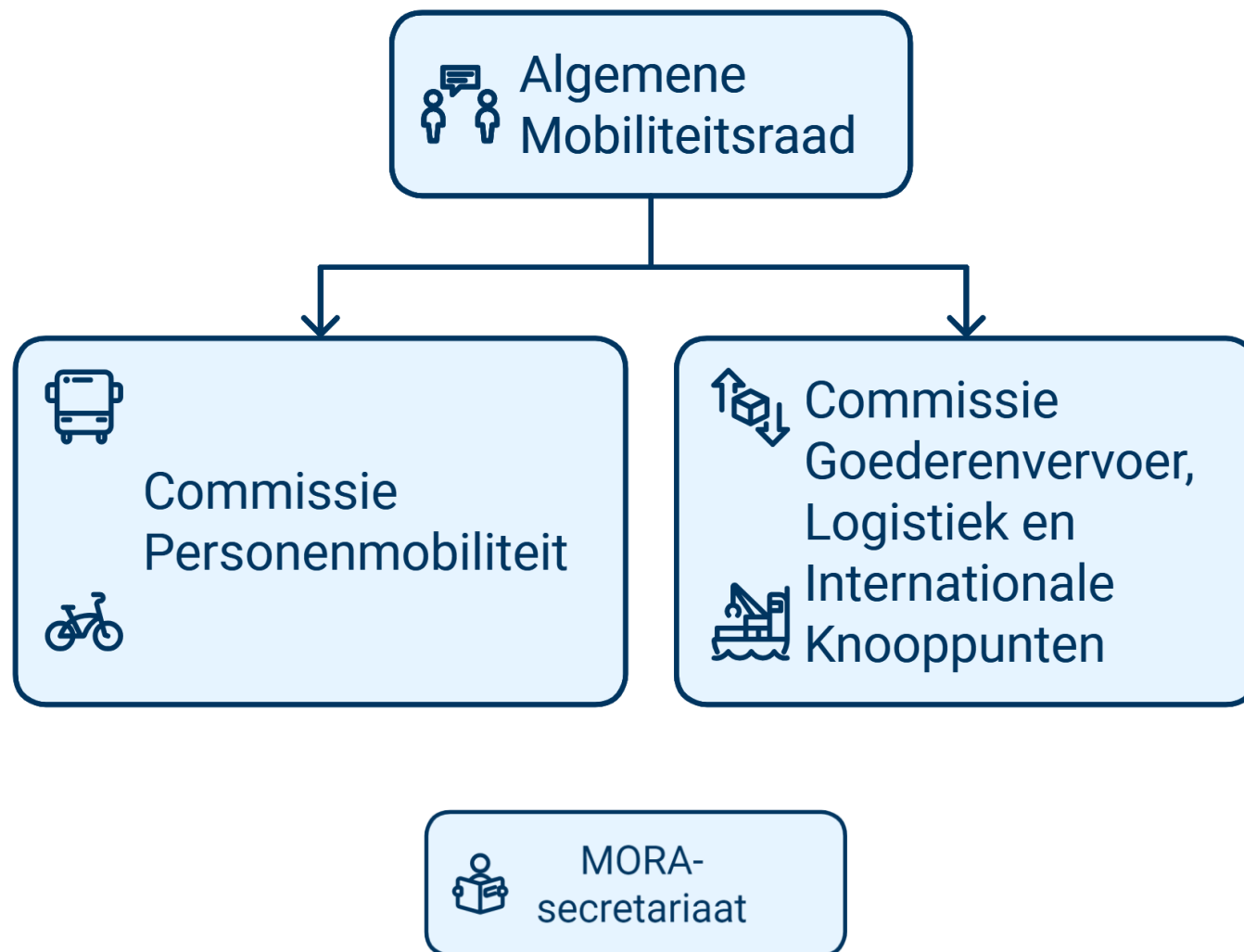
overleg organiseren en **advies** geven over het huidige
en toekomstige mobiliteitsbeleid

opgericht in 2007 binnen de
Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)

Opdracht

Samenstelling

Voorzitter: Brussels Airport Company
Ondervoorzitter: Fietsersbond

Sectorale sociale partners

- FBAA, Agoria, TRAXIO, ACOD
- GTL-Taxi, ACV Transcom, FEBIAC
- Federdrive ...

Middenveldverenigingen/operators

- Renta, Autodelen.net
- Gezinsbond, NMBS, TreinTramBus
- Voetgangersbeweging, Mpact ...

Expertorganisaties/Experten

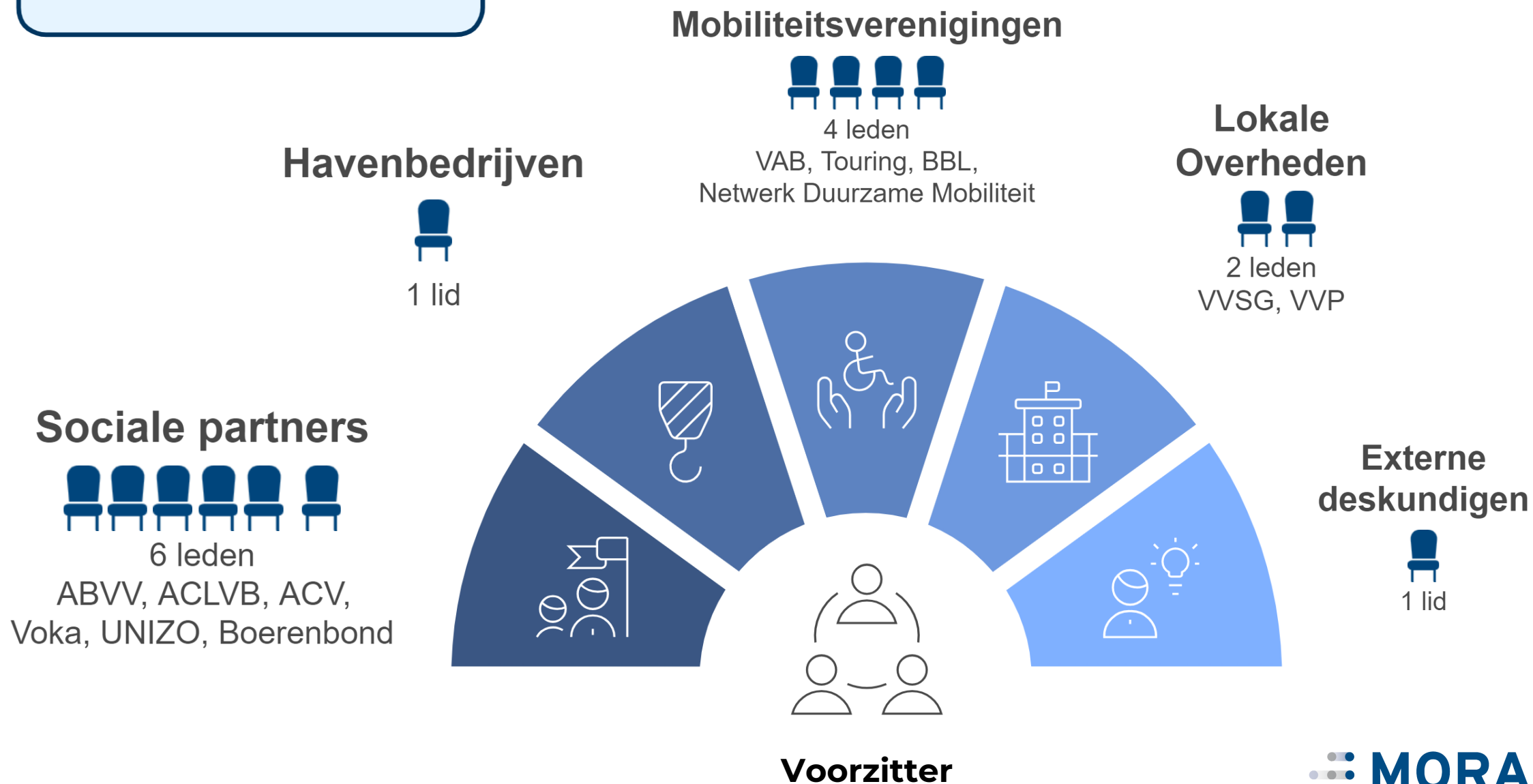
- VSV, ITS.be,
- OCW, UA, VUB

Samenstelling

Algemene
Mobiliteitsraad

De MORA
onderbouwt

MOBIEL21

ZET MENSEN IN BEWEGING

Aangenaam,

- een sociaal-culturele organisatie focus volwassenen
- bouwt aan een duurzame mobiliteitscultuur
- een multidisciplinair team van 21 experts
- actief van in de Dorpstraat tot in Europa

#since 1982

Sam de Verkeerssling

Een hele generatie kinderen warm gemaakt voor duurzame mobiliteit

Mobiliteitsbudget

Werknemers een echte keuze gegeven voor hun verplaatsingen

20 jaar CIVITAS

Als drijvende kracht achter Europese mobiliteitsprojecten

Zone 30

Algemeen aanvaard voor woonkernen en stedelijk gebied

Autovrije Zondag

De Vlaamse coördinator van Autovrije Zondagen

Schoolvervoerplan

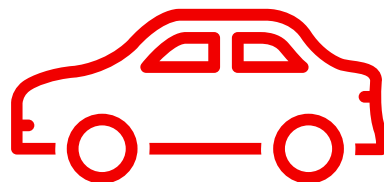
Het eerste schoolvervoerplan in België zette de toon voor kindvriendelijke schoolomgevingen

En toch ...

**14 gewonde
kinderen**

elke dag, omdat ze
betrokken zijn bij een
verkeersongeval

**+ 7.000.000
parkeerplaatsen**

in Vlaanderen, da's **meer
dan dat er Vlamingen zijn**

**200.000 mensen in
mobiliteitsarmoede**

die dus **niet geraken** waar
ze moeten of willen zijn.

Onze missie

MENSEN STIMULEREN OM DUURZAME KEUZES TE MAKEN QUA MOBILITEIT

Voor ons is mobiliteit pas echt duurzaam als het verplaatsingssysteem **werkt**, **betaalbaar**, **ecologisch** verantwoord, **veilig**, **toegankelijk** én **rechtvaardig** is voor iedereen.

**MODAL & MENTAL SHIFT
VOOR IEDEREEN**

Onze aanpak

INZICHT

Via onderzoek en burgerwetenschap objectieve en subjectieve data verzamelen.

INSPIRATIE

Via burgerparticipatie en educatie kennis en vaardigheden uitwisselen en versterken.

ACTIE

Via sociale acties en campagnes doen ervaren en aanzetten tot gedragsverandering.

Definitie 'Mobiliteitsarmoede'

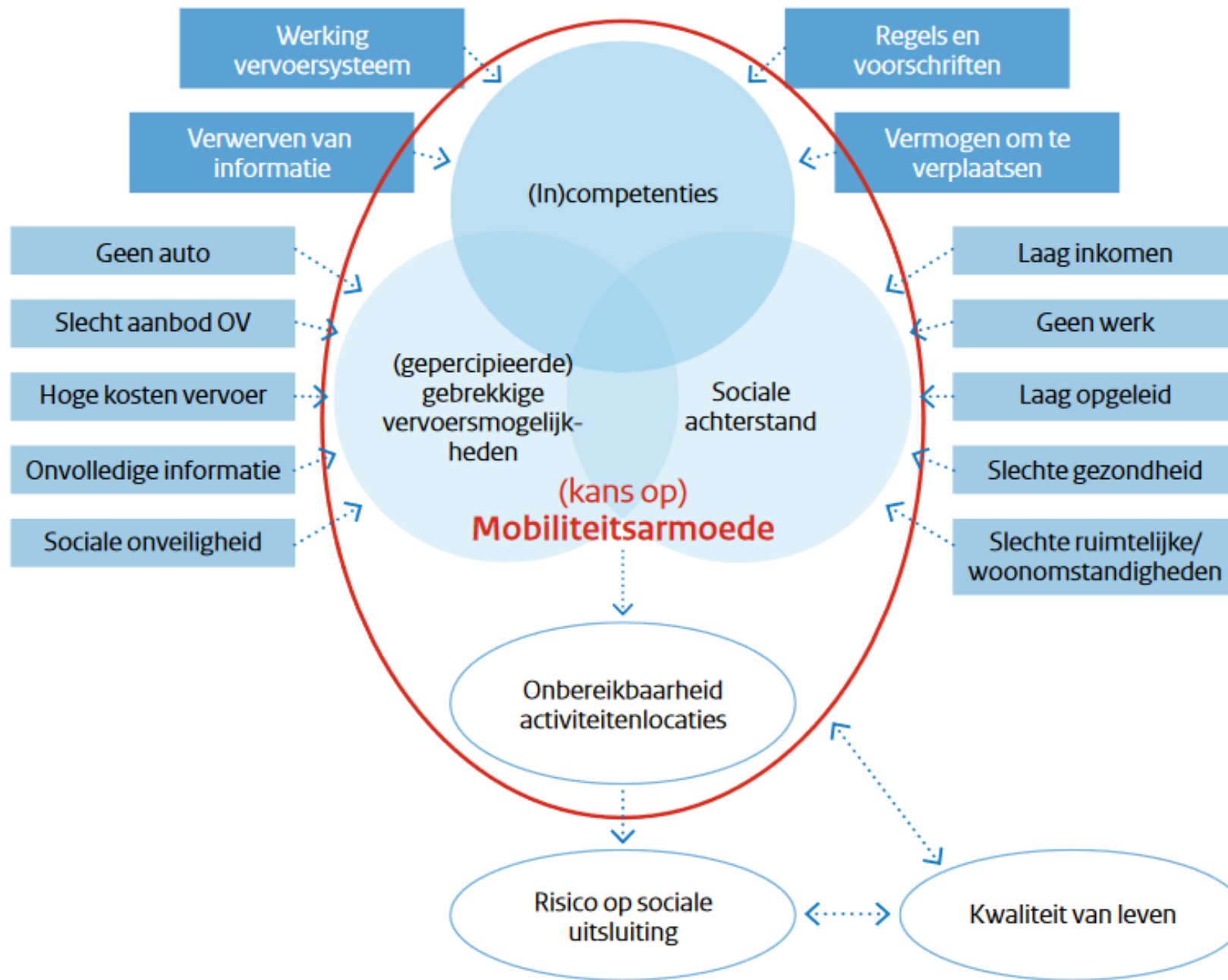
zorgzame mobiliteit
transportarmoede
vervoersarmoede
transport-gerelateerde exclusie
mobiliteitsarmoede
toegankelijkheidsarmoede
bereikbaarheidsarmoede
autoafhankelijkheid
jobbereikbaarheid

‘Mobiliteitsarmoede’

“Het **niet** of moeilijk kunnen **bereiken van activiteitenlocaties** (in termen van moeite) als gevolg van **gebrekkige vervoersmogelijkheden** (zowel objectief als gepercipieerd), in combinatie met de **sociaaleconomische en ruimtelijke omstandigheden** waarin mensen verkeren en hun **vaardigheden**.

Hierdoor worden zij belemmerd in hun deelname aan het maatschappelijk leven, waardoor de **kwaliteit van leven negatief** wordt beïnvloed.”

- Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM)

Cijfers & risicogroepen

1 op 5

Risicogroepen (% Belgische bevolking)

Ouderen met beperkte mobiliteit

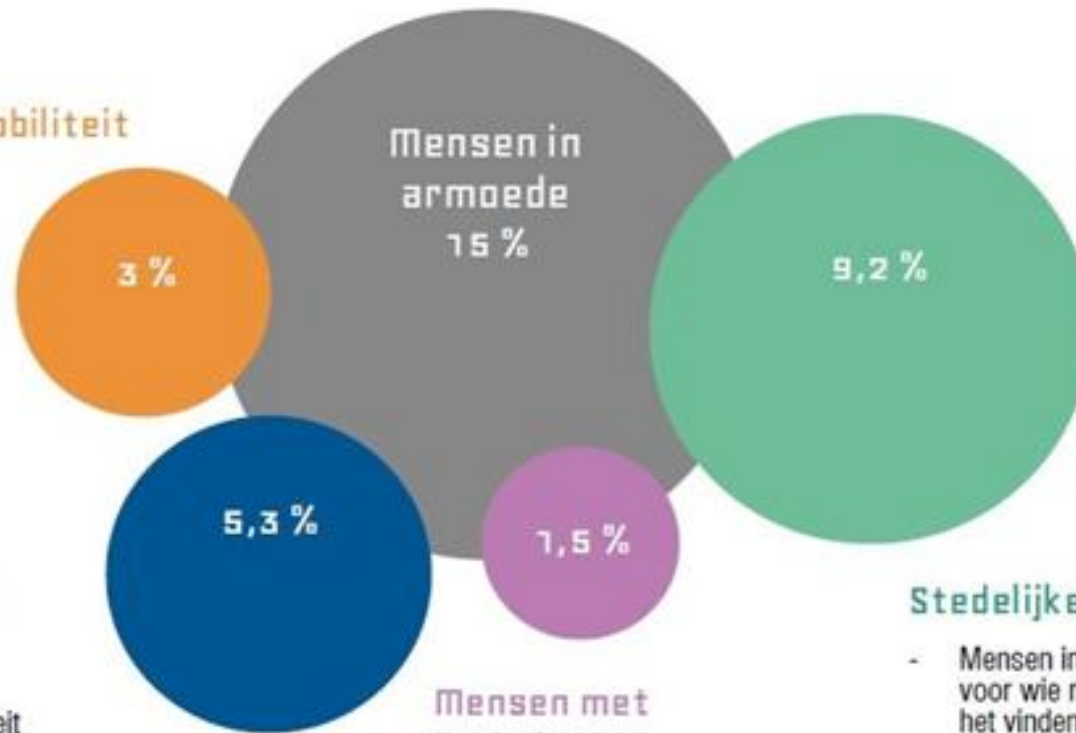
- Ouderen die thuis wonen
- Ouderen die niet thuis wonen maar met mobiliteitsproblemen

Basisnood: aangepaste en veilige vervoersmiddelen

Niet-stedelijke vervoersarmen

Inwoners van randstedelijke of plattelandsgebieden voor wie mobiliteit een kerndrempel is (vb voor het vinden van werk)

Basisnood: ontbreken van vervoer voor 'de laatste kilometer (last mile)' naar huis/werk

Mensen in
armoede
15 %

9,2 %

5,3 %

3 %

1,5 %

Mensen met beperkingen

Basisnood: aangepaste
vervoersmiddelen

Stedelijke vervoersarmen

- Mensen in stedelijke gebieden voor wie mobiliteit een drempel is in het vinden of hebben van werk
- Vaak ondervinden zij moeilijkheden bij het lezen/begrijpen van het openbaar vervoerssysteem

Basisnood: eenvoudig en aangepaste vervoersmiddelen

Indicator: rijbewijs & autobezit

Hoeveel procent van lage inkomens bezit geen rijbewijs? (€1.001-€1.500 in OVG6)

- (a) 15%
- (b) 25%
- (c) 35%

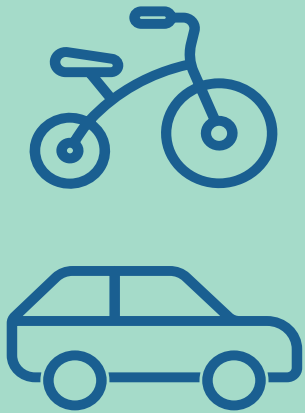
Hoeveel procent van lage inkomens bezit geen rijbewijs? (€1.001-€1.500 in OVG6)

(a) 15%

(b) 25%

(c) 35%

Indicator: inkomen

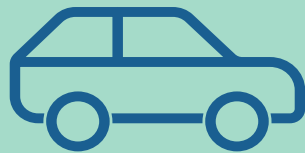

Hoeveel procent van de huishoudens bezit geen enkel vervoermiddel?

(a) 5%

(b) 9%

(c) 15%

Hoeveel procent van de huishoudens bezit geen enkel vervoermiddel?

(a) 5%

(b) 9%

(c) 15%

Indicator: beperking

Hoeveel procent van de bus- en tramhaltes in Vlaanderen is toegankelijk voor personen met een motorische beperking zonder assistentie?

(a) 17%

(b) 31%

(c) 46%

Hoeveel procent van de bus- en tramhaltes in Vlaanderen is toegankelijk voor personen met een motorische beperking zonder assistentie?

(a) 17%

(b) 31%

(c) 46%

Indicator: leeftijd

Hoeveel procent van de 65+'ers ervaart moeilijkheden bij fietsverplaatsingen?

(a) 35%

(b) 50%

(c) 62%

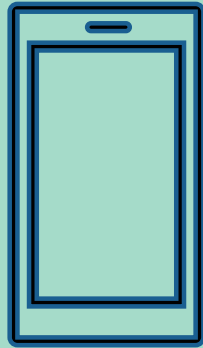
Hoeveel procent van de 65+'ers ervaart moeilijkheden bij fietsverplaatsingen?

(a) 35%

(b) 50%

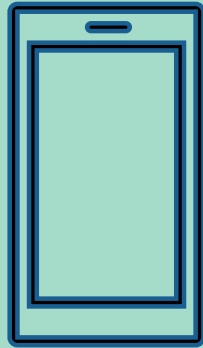
(c) 62%

Indicator: digitale vaardigheden

Hoeveel procent van Vlamingen (+18) voelt zich 'zeer beperkt' in hun dagelijkse verplaatsingsgedrag omdat digitale vaardigheden vereist zijn om van transport gebruik te maken?

- (a) 4%
- (b) 13%
- (c) 27%

Hoeveel procent voelt zich ‘zeer beperkt’ in hun dagelijkse verplaatsingsgedrag omdat digitale vaardigheden vereist zijn om van transport gebruik te maken?

(a) 4%

(b) 13%

(c) 27%

Vaststellingen

Onzichtbare rode draad

1 op 5

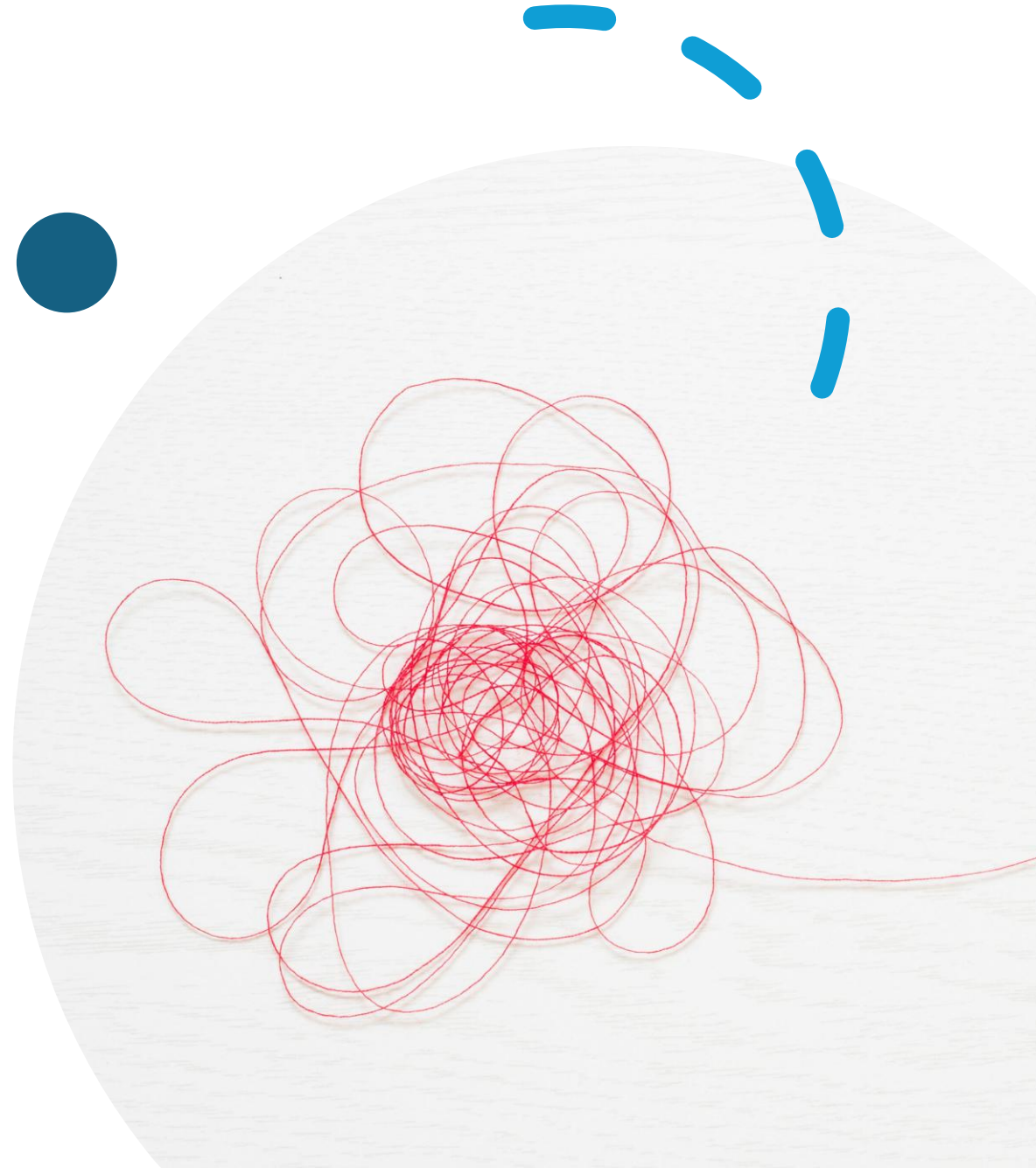
Mobiliteitsarmoede treft vele groepen
in onze maatschappij

Segmentering & dimensies

Niet iedereen in dezelfde mate

Combinatie van drempels

Betaalbaarheid, toegankelijkheid & aanbod

Met zichtbare gevolgen

Sociaal ondoordachte
ruimtelijke planning

Beperkte
mobiliteitsopties

Beperkte toegang
tot werk, zorg,
opleiding en
diensten

Economische,
sociale en
culturele
uitsluiting

Toenemende ongelijkheid en
kost voor de maatschappij

Beperkte vraag
naar mobiliteit

**Beleidskader biedt
te weinig garanties
voor inclusief
mobiliteitssysteem**

**Onvoldoende
monitoring &
beleidsonderzoek**

Openbaar vervoer schiet tekort

**Drempels
om te
fietsen**

A close-up, first-person perspective shot from the driver's seat of a car. The driver's hand is visible on the steering wheel. The background shows a sunset or sunrise with warm, golden light and silhouettes of trees or hills. A white oval with a thin black border is overlaid on the left side of the image, containing the text.

**Ongelijke
toegang tot
de auto**

Maatschappelijke visie

Nood aan multidisciplinaire aanpak

Mobiliteitsarmoede wegwerken

- Vraagt om holistische & multidisciplinaire aanpak
- Centrale taak van de overheid
- Samenwerking tussen beleidsdomeinen en –niveaus
- Nood aan betrokkenheid stakeholders

No 'one size fits all solution'

- Mix van maatregelen
- Mobiliteit, Ruimte, Armoede, Volksgezondheid, Onderwijs, Werk, Financiën, enz.

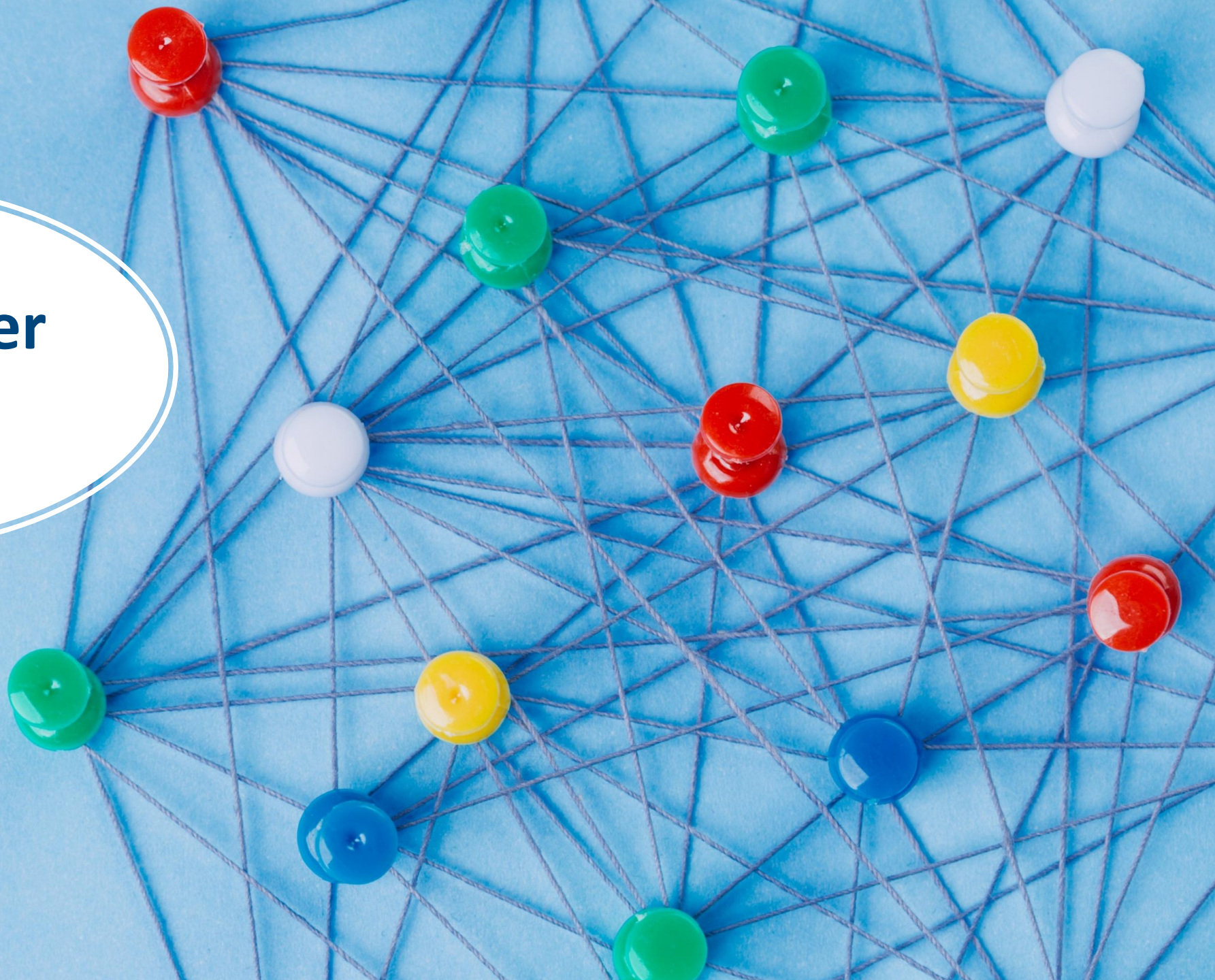
Doelstelling Vlaams Mobiliteitsbeleid

Sociaal en inclusief mobiliteitssysteem

- Openbare dienstverplichting
- O.b.v. recht op arbeid, onderwijs, gezondheidszorg, cultuur, ...
- Te realiseren door publieke, publiek-private & private spelers, ...
- Onderdeel van totaalvisie op mobiliteit
 - Doelstellingen m.b.t. verkeersveiligheid en verkeersleefbaarheid, modal shift, klimaat, milieu, ...
 - Simultaan na te streven

Bouwstenen

**Pas het
beleidskader
aan**

Pas het beleidskader aan

Meer garanties in decreet basisbereikbaarheid

- Art. 3: ook 'inclusief' mobiliteitsstelsel
 - Art. 5: 'mobiliteitsarmoede wegwerken' als doelstelling
 - Mobiliteitsvisie 2040 & 15 regionale mobiliteitsplannen
 - Meer onderlinge afstemming
 - Richtinggevend en sturend
- 'Sociaal & inclusief mobiliteitssysteem' in de 15 vervoerregionale plannen

Pas het beleidskader aan

Valideer evaluaties basisbereikbaarheid MORA & Rekenhof

- Middelen uit Sociaal Klimaatplan bieden opportuniteit

Voer 'mobiliteitsinclusietoets' in

- Als onderdeel bestaande armoedetoets
- Bij evaluatie & vormgeving regelgeving & investeringsplannen

Organiseer gestructureerd & kwaliteitsvol participatietraject

- 'Stakeholdermanager' per vervoerregio
- Experten & vertegenwoordigers in 'stakeholderfora'

Pas het beleidskader aan

Extra ondersteuning voor middenveld

- Organisatie praktijkgerichte vormingen
- Begeleiding risicogroepen

Meer aandacht voor voetgangersbeleid

- 'Mobiliteitsvisie 2040' en regionale mobiliteitsplannen
- Stel 'voetgangersmanager' aan
- Stimuleer intergemeentelijke samenwerking

**Onderzoek &
monitor
nauwgezet**

Onderzoek en monitor nauwgezet

Stel onderzoeksagenda op

- I.s.m. middenveld, academici, ...
- Opzet: kennis verwerven voor onderbouwde beleidskeuzes

Jaarlijkse rapporteringen mobiliteitsarmoede

- Voortgangsrapportages Mobiliteitsvisie
- Regionale Mobiliteitsplannen

Onderzoek en monitor nauwgezet

Meer indicatoren in O.V.G. Vlaanderen

Apart thema in Dashboard Monitoring Mobiliteit

- Opzet: hét portaal voor opvolging mobiliteitsarmoede

**Zet in op een
kwaliteitssprong
voor het
openbaar
vervoer**

Zet in op een kwaliteitssprong van het openbaar vervoer

Laat 'budgetneutraliteit' los. Voorzie meer middelen

Benchmark: hou rekening met 'inclusieve rol' De Lijn

- Focus niet enkel op 'kostendekkingsgraad'

Alomvattende ticket- en tariefintegratie

- Tussen ov-operatoren & vervoerregio's
- Integreer binnen Hoppincentrale alle spelers & derdebetalerssystemen lokale besturen

Zet in op een kwaliteitssprong van het openbaar vervoer

Voorzie toegankelijke voertuigen & haltes op alle netten

- ‘Masterplan Toegankelijkheid’: ↗ ambitieniveau & realisatietempo

Onderzoek potentieel van autonome voertuigen

- Initieel als aanvulling regulier ov
- ‘Taskforce’: beleid & proefprojecten vormgeven

Laat Hoppin-centrale evolueren naar MaaS-integratieniveau 4

- Ook telefonisch bereikbaar

Zet in op een kwaliteitssprong van het openbaar vervoer

Richt een onafhankelijke MaaS-regulator op

- Opzet: alle MaaS-platformen hebben sociale tarieven, niet-digitale info, streven inclusieve doelstellingen na, ...

Realiseer het vervoer op maat sneller

- Screen VoM & deelmodi op inclusiviteit
- Zet in op click-call-connect principe, sociale tarieven, ...
- Meer aandacht voor ontsluiting tewerkstellingslocaties
- Voldoende budget voor aangepast vervoer: geen beperkt aantal ritten

Zet in op een kwaliteitssprong van het openbaar vervoer

Ontwikkel een inclusieve campagne voor het o.v.

Verhoog de betrouwbaarheid en stiptheid

- Doorstromingsmaatregelen, nieuw materiaal, HR-beleid, ...

Zet in op een vroegere & latere dienstregeling

Zet in op nette voertuigen & infrastructuur

- Maatregelen die het veiligheidsgevoel verhogen

Zet in op een kwaliteitssprong van het openbaar vervoer

Leg een overstap-protocol vast

- Samen met federale overheid, andere gewesten & operatoren
- Opzet: aansluitgaranties en zorg bij ernstige vertraging
- Cf. NMBS: ontwikkel bij De Lijn een 'thuiskomstgarantie'

Voldoende loketten & papieren dienstregelingen

- Maak real-time info niet enkel digitaal

**Werk een
inclusief
Masterplan
Fiets uit**

Werk een inclusief Masterplan fiets uit

Zet in op inclusieve fietsdeelsystemen

- Samen met o.a. lokale overheden, OCMW's, VDAB, ...

Zorg voor een Vlaamse aanpak m.b.t. fietslessen

- Samen met o.a. Fietzersbond, Mobiel 21 ('De Fietsschool'), ...

Ondersteun projecten zoals 'Een fiets voor iedereen'

- Project van Fietserbond, Netwerk tegen Armoede & Cera
- Buddy-systeem, lessen fietsherstel & verkeerseducatie, fietsen, ...

Werk een inclusief Masterplan fiets uit

Stimuleer werkgevers en -nemers om end of lease fietsen aan te bieden aan sociale organisaties

Onderzoek de verruiming van het fietsleasesysteem

Pas de richtlijnen uit het Vademecum Fietsvoorzieningen toe

- Maak fietsinfrastructuur toegankelijk voor afwijkende rijwielen

Stimuleer lokale besturen & projectontwikkelaars tot diefstalveilige fietsenstallingen

A close-up, first-person perspective shot from the driver's seat of a car. The driver's hand is visible on the steering wheel. The background shows a bright sunset or sunrise with warm orange and yellow light filtering through the windshield. The car's interior, including the dashboard and steering wheel, is partially visible in the foreground.

**Zorg voor een
meer gelijke
toegang tot
de auto**

Zorg voor een meer gelijke toegang tot de auto

Maak autodeelsystemen toegankelijk voor alle burgers

- Niet enkel via digitale tools, kredietkaarten, ...
- Stimuleer lokale besturen om sociale tarieven te voorzien

Werk drempels weg om een rijbewijs te halen

- Voer het 'rijbewijs op school' terug in
- Voorzie sociale tarieven voor theoretisch & praktisch examen
- Herzie de regels rond vertalingen & tolken

Zorg voor een meer gelijke toegang tot de auto

Stimuleer elektrificatie op een sociaal wenselijke manier

- Stop de premies voor aankoop BEV's door particulieren
- Stimuleer een betrouwbare tweedehandsmarkt (batterijcheck)
- Onderzoek – cf. Frankrijk - social leasing voor doelgroepen
- Versnel de elektrificatie van openbaar vervoer – incl. vervoer op maat
- Werk drempels laadinfrastructuur weg (bv. appartementen & Hoppin)

Contact

www.mobiliteitsraad.be

Wetstraat 34-36
1040 Brussel

mora-secretariaat@serv.be

www.mobiel21.be

Vital Decosterstraat
67A
BE-3000 Leuven

info@mobiel21.be

Vragen?